Q. D. B. V.

PATREM EX FACTO FILII OBLIGATVM

PRAESIDE

IO. GODOFREDO KRAVSIO

I. V. D.

DIGESTI INFORTIATI ET NOVI PROFESSORE PVBLICO CVRIAE PROVINCIALIS, SCABINATVS ET FACVLTATIS IVRIDICAE VITEBERGENSIS, IVDICII ITEM PROVINCIALIS INFERIORIS LVSATIAE ASSESSORE

PRO CAPESSENDIS SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS

AD DIEM XX. OCTOBR. clɔ Iɔ CC XXXIII.

IN AVDITORIO MAIORI

HORIS ANTE ET POST MERIDIEM CONSVETIS

EXPONET

AVCTOR

GEORG. FRIDERICVS SCHROEERVS

IN CANC. EL. SAX. ADVOCATVS IMMATR.

VITEMBERGAE

LITERIS SCHEFFLERIANIS

RECVSA 1748.

Q. D. B. V.

I.

Obligationis si fontes peruestigamus, quae ex facto filii in patrem redundat, omnem uidemus nexum ex CONSENSV Patris uel PRAESVMTO uel TACITO uel EXPRESSO dimanare. Nec mirum hoc uideri potest, cum neque iuri naturae conueniat, ut filius facto suo patri officiat, neque iuri positiuo, et imprimis ciuili Romano, ex quo filius in patris potestate, eiusque domestico imperio subiectus est. Quid quod ex illis etiam personis, quae sui iuris sunt, leges neminem facto alieno obligent, sed opus sit, ut, si alii per alium obligatio uel actiua uel passiua acquiri debet, istius factum, et consensus uel expressus uel tacitus uel etiam praesumtus coucurrat, §. *4. et 18. I de inut. stip. l. 38. ff. de V. O.* Vere enim omnes obligationes mediatae aut ex facto nascuntur, aut ex culpa, aut ex delicto. TABOR *Vol. II. p. 3.* Id ipsum in caussa est, cur obligationes actiuae non acquiruntur nobis, nisi uel ab eo, qui ex MANDATO nostram refert personam, uel qui VTILITER negotia pro nobis gerit, uel qui res nostras ADMINISTRAT, uel ab illis qui fictione iuris VNA NOBISCVM PERSONA esse putantur. Quoad reliquas personas fere omnis inutilis est stipulatio; ita, ut nec hodie tertius nostro nomine donationem

ſine mandato uel ratihabitione noſtra ualide acceptare queat. CARPZ. *P. II. c. 12. d. 20.* STRYCK. *in Caut S. 3. c. 9.* §. 2. niſi cum BRVNNEMANNO *ad l. 25 ff. de Pactis* ſtatuere uelimus: EX PACTO ALTERIVS ALTERI QVIDEM NON QVAERI IVS AGENDI VEL EXCIPIENDI EX PACTO COMPETERE TAMEN EXCEPTIONEM DOLI, ET SIC VTILITER ALIVM ALII STIPVLARI, quam quidem ſententiam uix aſſequor, propterea quod replica REI INTER TERTIOS GESTAE exceptionem doli facile elidere uidetur, ita, ut in hac materia ſola limitatio locum inueniat: SI PACISCENTIS INTERSIT, cuius uim experimur in pactis SVCCESSORIIS, quae Germaniae conſuetudine ex hac ratione ſuſtinentur, quia noſtrum refert, liberis et heredibus noſtris proſpici. Cum autem in obligatione actiua ita ſancitum ſit, ut ne alteri per alterum ſine diſcrimine acquiratur, longe maior iuris eſt prouidentia in obligatione paſſiua, ita, ut ne quidem ab actiua ad paſſiuam argumentari poſſimus, ne, quae in fauorem introducta ſunt hominum, ad illorum damna detorqueamus. Huc itaque tanquam ad aliquam analogiam reſpicio, ubi de PATRE EX FILII FACTO OBLIGATO cogito, quod quidem uti ex ordine fiat, primum obligationem quae ex PRAESVMTO PATRIS CONSENSV uenit expendam, cum hac ratione PATRIS FILIIQVE PERSONAM, et SVBIECTVM DE QVO praedicamus, facilius definire queam.

II.

Notum eſt, obligando acquiri, et alienari. Res, quae certis limitibus eſt circumſcripta. Patrem et filium quod attinet, ſcimus patrem habere filium in ſua poteſtate, patri per filium acquiri, inter patrem et filium non conſiſtere contractum nec obligationem Fons huius rei quaerendum eſt in iuro Quiritum, ui cuius patria poteſtas in filios acerbior fere erat, quam heri dominium in ſeruos, teſte DIONYSIO HALICARN. *l. 2.* adeo, ut non ſaltem ius uitae et necis pater in liberos haberet, id quod dominorum et patrum commune, ſed

ut

ut filius uenditus a patre, et postea manumissus ab emtore, ne sic quidem sui iuris efficeretur, quod tamen seruis contingebat, nisi ter uenditus, ter etiam a dominis manumissus esset, unde NOXAE DEDITIO ET VINDICATIO EX IVRE QVIRITVM Patribus dabatur *§. f. I. de nox. Act.* Quod quidem in liberos dominium Quirites potestati suae ita attribuerunt, ut filius, licet hoc ipso Quiritum iure quoad statum ciuitatis Romanae liber homo esset et ingenuus, nihilominus tamen apud ipsos IN DOMINIO PARENTVM DOMESTICO esse uideretur, quanquam non in bonis, uti SCHILTERVS *Exerc. III. §. 19. et Exerc. XVI. §. 15.* commonstrat Quam autem hoc successu temporis sensim mutatum sit idem SCHILTERVS non solum *loc. all. et Exerc. XXVII. §. 87. etc.* docet, sed etiam in ea re simul incunabula peculiorum ostendit Quanquam etiam iure nouiori istud Patrum in liberos dominium, quod neutiquam EEFECTVM patriae potestatis, sed eius essentiale CONSTITVTIVVM fuisse puto, mansuetudine et amore Parentum ut et legum moderamine temperatum, atque Patria potestas in aliam quasi formam mutata sit, successit tamen istius dominii surrogatum quasi, uidelicet VNITAS PERSONALIS, quae inter Patrem et filium intercedit, et suas tot per secula uires ita seruauit, ut hodie etiam ipsius efficaciam plurimis in caussis sentiamus, quicquid contrariam in partem, praeter Iureconsultos BELGICOS, inter Germanos etiam per multi, in iisque THOMASIVS in primis statuat, qui in *Diss. de Patria potestate §. 49. sqq.* et alibi passim VNITATEM PERSONALEM tanquam inuentum IVSTINIANI *l. ult. C. de imp. et al. subst.* explodit, et quod iure Veteri ignorata fuerit, adeoque nec peculiares effectus habuerit, acerrime contendit. Si enim in aduersum niti pace horum uirorum fas est, non uidetur argumentum hoc procedere. Vti enim unitas illa personalis uel in ipso iure naturae fundamenta habet, si arctissimum, quod inter parentes liberosque intercedit, uinculum respicimus, ita etiam medio Iuris Romani aeuo eandem unitatem personalem in effectibus deprehendimus, cui forte Iustinianus

nomen dedit. Erat enim medio iam aeuo dominium illud Parentum in liberos ſublatum, *l. 1. §. 2. ff. de R. V.* nihilominus tamen libri Patribus acquirebant, qui effectus teſte SEXTO EMPIRICO *l. 3. c. 24.* iure Veteri Romanorum DOMINII Patris in liberos fuerat, atque unitas niſi perſonalis ſucceſſiſſet, una cum cauſſa ſua expirare debuiſſet. Quid quod et illud iuris ſit, quod Iuſtinianus ſanciuit, imo magis hodieque ſeruetur, quam primi et medii aeui placita, ſicuti uſu fori hodierni quotidie docemur.

III.

Poteſtatem itaque patriam duas habere partes exiſtimo, VNITATEM PERSONALEM, ET IMPERIVM IN LIBEROS DOMESTICVM, a Veteri tamen Quiritum imperio longe diuerſum, cuius uim atque naturam exponit PETRVS AERODIVS, *integro, quem de Iure Patrio, aduerſus Ieſuitas, filium ſeducentes, conſcripſit, libello.* Differentiam Patriae poteſtatis ſpecificam in VNITATE PERSONALI quaero, haud ignarus, et EFFECTV differre hanc ab omni alia poteſtate, ſed magis tamen conuenire τῷ λόγῳ ratus, ſi differentiam in formali oſtendo, ut ne ab identitate unius alteriuſue effectus ad identitatem cauſſae perperam argumenter. Secernitur itaque Patria poteſtas per unitatem perſonalem 1) REVERENTIA ILLA, QVAE MATRI DEBETVR, ſiquidem liberi legitimi non matrem ſed patrem ſequuntur. *l. 19. ff. de ſtat. hom. l. 3. ff. de his ſui uel alieni iuris ſunt.* Vbi non aſſequor, quomodo CARPZOVIVS *P. I. Conſt. 27. d. 96. ex lege unica C. de his qui ante apert. tab.* aſſerere queat, quod liberi Matris ſint ſui heredes, atque idcirco una perſona cum Matre, cum tamen lex iſta tantum de transmiſſione ad deſcendentes loquatur, haec autem non ſuis ſaltim heredibus, ſed EMANCIPATIS etiam, competat, ſui autem hereditatem paternam in QVOSCVNQVE HEREDES tranſmittant. *l. 8. C. de ſuis et legit. hered.* 2) a poteſtate DOMINI IN SERVOS, cum Dominus et Seruus non ſint una perſona, et idcirco ſeruus non in POTESTATE DOMINI PROPRIE TALI, ſed ſaltim γενικῶς accepta,

et

et, proprie in dominio heri esse dicatur. LAVTERB. *ad ff. de stat. hom.* §. 6. Potestas enim proprie talis saltim in personas cadit, personae autem notio in sensu ciuili dignitatis et fauoris significationem habet. Qua de caussa seruus non nisi sensu physico uocatur persona, id est, homo, non autem sensu iuris, et quatenus qualitatem cuius denotat, utpote quo respectu seruus ἀπρόσωπος est, ac pro nullo et mortuo, HVBER. *Prael. Iur. L. I. Tit. 3. n. 1.* item pro re, quae in commercio et bonis domini est, habetur. *l. 2. §. 2. ff. ad L. Aquil.* 3) a POTESTATE MARITI IN VXOREM. Quamuis enim Vir et Vxor una caro de iure diuino uocantur, non tamen sensu iuris humani sunt una persona, sed DVAE PERSONAE INDIVIDVA VITAE CONSVETVDINE CONIVNCTAE. §. 1. *I. de Patr. Potest.* Vnde STRVVIVS *in Exerc. III. th.* 7. statuens: VXOREM INTER PERSONAS ALIENI IVRIS REFERENDAM ESSE, ab aliis notatus est, uide quae de imperio Viri in uxorem πολιτικῶ ex sententia ARISTOTELIS commentatur HVBERVS *P. II. l. 6. p. 42.* 4) a POTESTATE TVTORIS. Definitur quidem tutela, quod sit VIS AC POTESTAS §. *1. I. de Tutel.* sed illa potestas nequam posita est in unitate personali, uerum respicit tantum fauorem pupilli, qui liberum caput et homo sui iuris, suaeque potestatis, dicitur, *l. 6. ff. de tut. l. 14 ff. h. t.* unde nec tutor ex bonis et pecunia pupilli sibi, sed pupillo acquirit *l. 1. C. quando ex fact. tutor.* Mitto alia potestatum genera, quarum differentia a patria potestate per se patet, nec non illum ingenii foetum GALVANI *de Vsufructu c. VIII.* qui duplex DOMINIVM fingit, aliud PROPRIETATIS, aliud FAMILIAE, atque hoc ex iure familiae competens dominium secundum ius antiquum commune esse putat omnibus in familia personis, qui, quamuis plures, tamen sensu iuris pro una haberentur persona, qua de re uideatur SCHILT. *Exerc. XLIV.* §. 44.

IV.

Quemadmodum autem Patriae potestatis praecipuam partem in VNITATE PERSONALI sitam esse asserui, ita

non abs re erit, eam ab altero Patriae poteſtatis con[illegible] eſſentiali, quod in ſubiectione liberorum conſiſtit, recte et caute diſcernere, ut conceptus formalis eo accuratius efformari queat. Facillime hoc effici puto, ſi a) ea momenta, quae non ex ſubiectione liberorum ueniunt et tamen in unitate perſonarum innituntur, b) illa, quae fines et terminos unitatis perſonalis egrediuntur, et tamen ſunt effectus patriae poteſtatis, ob oculos pono. Ad a) refero, quod filius patri ſtipulari poſſit. Obſtare uidentur LL. plurimae, imprimis § 4. *I. de inutil. ſtip.* ubi illud ipſum patris in liberos imperio tribui intelligimus, quod tamen unitate perſonarum adſcripſi. Sed ſalua res eſt. Recte ſtibulatur et filius et ſeruus illi, cuius iri ſubiectus eſt uterque tamen diuerſa ex cauſſa. Seruus ſtipulatur DOMINO, quia ipſius ſtipulatio eſt quaſi acceſſorium ſerui, ſeruus autem in dominio et bonis heri eſt. Filius etiam de iure Veteri Quiritum ſtipulabatur Patri, quia ipſius in dominio erat, quod dominium in rem et perſonam filii ſeſe extendebat, ſed illo DOMINIO ſublato, oſtendit Iuſtinianus aliam ſub eſſe cauſſam, quod ſcil. VOX FILII SIT VOX PATRIS, h. e. FILIVS ET PATER SINT VNA PERSONA. Addo alium eumque egregium unitatis perſonalis effectum, ſcilicet DOMINIVM LIBERORVM IN BONIS PARENTVM VIVENTIVM, ui cuius liberi in poteſtate patris exiſtentes SVI HEREDES et NECESSARII ſunt, de qua re BERGERVS *in Diſſert. Iuris XXXV.* §. 2. et quos ibi excitauit, Autores adeundi. Ad b) referro, quod unitas perſonalis excludatur in cauſſis publicis, cum tamen filius maneat in poteſtate ſeu imperio patris, quae hoc ſenſu Synonyma *l. 9. ff. de his qui ſui uel al. iur.* Ex quo efficitur, ut filius in cauſſa Patris iudex et arbiter eſſe poſſit *l. 6. ff. de Recept. et qui arbitr. recep. l. 12. ſ. ff. de iudicis*, et quanquam filius nec per munera, nec per dignitates quaslibet publicas, emancipetur, in omnibus tamen publicis caſſis pro patre familias habeatur. *Cap fin. de Iud. in 6to l. 9. ff. de his qui ſui uel alien. iur.* Ita etiam pater quoad matrimonium filii non eſt una cum ipſo perſona, nihilomnius

omnius tamen per solum matrimonium filius a patria potestate non emancipatur, uerum ipse cum nepotibus in ea manet. Ex quo facile intelligimus notionem Patriae potestatis uel late sumi uel stricte.

V.

Versatur ante VNITAS ILLA PERSONALIS tantum IN ACQVIRENDO, iisque finibus circumscribitur. Vestigia rei habemus in §. 4. *de inutil. stip.* uerbis:

EI VERO, QVI IVRI TVO SVBIECTVS EST, SI STIPVLATVS SIS, TIBI ACQVIRIS, QVIA VOX TVA TANQVAM FILII SICVT ET FILII VOX TANQVAM TVA INTELLIGITVR, IN IIS REBVS, QVAE TIBI ACQVIRI POSSVNT.

quare in rebus, quae patri acquiri non possunt, u. c. ubi factum filio stipulatur pater, ut filio ire, agere, liceat, inutilis est stipulatio *l. 30. ff. de V. O.* PASCHALIS *de Viribus Patriae Potest. P. IV. c. 1. n. 4.* Eadem ratio subest, quando ex uoto personali filium obligatum esse uolunt, ex reali uero non, ut ne scilicet per uotum reale filius de profectitio uel aduentitio regulari aliquid alienet. Videatur ZIEGLERVS *ad Lancellottum l. 1. tit. 30. §. 3.* Sunt tamen et alii casus in quibus unitas porsonalis cessat. Scilicet quoties filius de RETINENDO IVRE IAMIAM QVAESITO laborat, utpote quibus Pater in damnum filii renunciare non potest. Seruantur itaque a) iura NATIVITATE liberis quaesita, nec hi ius primogeniturae, uel dignitatem generis perdunt, licet Pater bannitus uel ciuitate ac libertate mulctatus sit. *l. 2. ff. de num. et bon.* VIGELIVS *ad ff. L. XVI. p. 265.* id quod usus hactenus accommodauit ad filios opificum, qui non amiserunt iura et priuilegia ex natiuitate ipsis competentia, (Handwercks-Gerechte derer Meisters-Söhne quamuis pater delicto ista amisisset. b) nec CIVITATIS et LIBERTATIS iura filiis auffere potuit, pater, in primis mutata illa prisci Iuris Romani saeuitia. Pater itaque in seruitutem redactus, liberos seruos non facit, et ne primis quidem temporibus illis, liberos uendere potuit nisi sanguinolentos,

ob

ob famen, qua in necessitate silere leges putatum est. uid. VIGELIVS *ad ff. l. XVI. p. 268.* c) HEREDITATIS quoque iura salua liberis relinquere patres oportet, unde in bonis Maternis praeiudicium afferre nequit Pater, ut late explicant *Dd. uid.* Cz. *P. II. C. 10. d. 5. &c.* imo ne qidem nomine filii aduersus matris testamentum quaerelam in officiosi instituere potest, teste VLPIANO *l. ff. de inoffic. testam.* add. BARBOSA *in Voce Pater n. 10. et 20.* neque quoties filius fratri succedit, una cum patre quoad proprietatem persona est, sed hanc sibi solam habet. *Nou. 118.* Par esto de illis iudicium, quae filius ab Auo uel Proauo materno acquirit, uel ubi hereditatem a Patre repudiatam filius inuito etiam Patre adit, et idcirco sibi soli occupat. BRVNNEM. *ad l. fin. C. de Bonis quae lib.* Addamus d) BONA quae uel aliorum beneficio ad filium ueniunt, ea lege, ut ne Pater usumfructum habeat, uel quae filius proprio labore in militia uel togata uel sagata acquirit, qui fons est diuersorum peculiorum.

VI.

Explanatis Patriae potestatis et unitatis personalis finibus, quantum quidem praesentis instituti ratio poscere uidetur, et cognito, de quo praedicamus, subiecto, facilior patebit uia ad caussas obligationis passiuae, quae ex filii facto in patrem redundat. Primam itaque CAVSSAM in PRAESVMTO PATRIS CONSENSV pono, ut ne inuitus pater, sed QVASI VOLENS, obligari existimentur. Praesumto consensu per factum filii obligatur Pater, uel DE PECVLIO, uel DE IN REM VERSO. DE PECVLIO actionem quod attinet, notum est, eam dari illis, qui cum filio familias contraxerunt, aduersus patrem, ad id, quod secundum contractus naturam debetur, praestandum, pro quantitate peculii *l. 3 §. 5. ff. de peculio §. 10. I. de Action.* Origines Peculiorum rescenset inter alios SCHILTERVS *Exerc. XXVII. §. 31.* ubi, docet, Quirites, ad exploranda liberorum seruorumque ingenia, industriam atque fortunam, primum PECVDVLAS quasdam, mox PECVNIOLAS, tandem INTEGROS etiam fundos a sua substantia

stantia

ſtantia et rationibus oeconomicis ſeparaſſe, et liberis ſeruiſque adminiſtrandas commiſiſſe, retento et dominio pleno in re et poteſtate in perſonam, facultate tamen utendi, conſumendi quoque in liberos ſeruosque translata, ut eatenus ſpeciem aliquam patrimonii proprii peculium acceperit. Orta ſunt ſucceſſu temporis peculia reliqua, caſtrenſe, quaſi caſtrenſe, et aduentitia tam regulare quam irregulare, et ad peculium profectitium non id tantum, quod Pater ab rationibus ſuis ſeparauerat et liberis conceſſerat, uerum etiam quicquid intuitu Patris ad liberos peruenerat, relatum eſt. BRVNNEM. *ad. l. 10. ff. de uulg. et pupill. ſubſt.* Intuitu patris uero id ad liberos peruenisse exiſtimatum, cuius, ut daretur, cauſſa mouens principalis proxima Pater fuit, quae ſi non ſubfuiſſet, donatio u. c. facta non eſſet. Imo ea fuit legum erga liberos benignitas, ut donatio filio facta in dubio filii non patris contemplatione facta eſſe praeſumeretur, licet Patris mentio adiecta LAVTERB. *ad ff. de peculio* §. *31.* quod quidem ita intelligo, ac ſi pater demonſtrationis cauſſa adiectus eſſe putetur. Nec opus fuit, ut pater expreſſe ſemper peculium profectitium conſtitueret, ſed praeſumtus etiam et ex facto elicitus conſenſus ſuffecit, qua propter pater nomine filii mutuo dans, ei peculium conceſſiſſe uiſus eſt *l. ult. ff. de peculio legat* et ex ſola patientia patris peculium oriri ueſtigia habemus in *l. 5.* §. *1. et l. 7. l. 49. ff. de peculio.* Etſi uero Pater hoc in peculio dominium pariter atque poſſeſſionem habeat, et filio ſaltem adminiſtrationem, eamque uel laxiorem, uel ſtrictiorem conceſſerit, atque exinde peculium libere et reuocare et alienare queat, non tamen in fraudem creditorum illud alienare licet. SCHNEIDEVVIN ad §. *10. I. de Action. n. 34.*

VII.

Factum obligatorium eſt ex parte Patris CONCESSIO PECVLII, qua filio de peculio contrahendi poteſtatem dedit. Conſenſus hactenus uidetur expreſſus eſſe, ſed hic tantum eſt remota obligationis patriae cauſſa, proxima eſt conſenſus praeſumtus in factum filii ſpeciale, u. c. mutuum commodatum, B locatum

locatum. Haec consensus praesumtio in caussa est, cur actio inde ueniens ADIECTITIAE QVALITATIS esse dicatur, inuenta scilicet a Praetore eum in finem, ut actio principalis, quae ex natura contractus cum filio celebrati, u c. mutuo, oritur et directo aduersus patrem non datur, cum filius patrem directo ciuiliter obligare nequeat, *l. 8. ff. de Rescind. Vend.* §. *ult. ff. de Acceptil.* per hanc apta reddatur, quo in patrem etiam dari queat. Vide quae de fontibus Adiectitiarum Qualitatum BERGERVS *in Differt. Iur. XII.* uberius explicat. Filius itaque per contractum uel uerum, uel quasi talem obligat patrem §. *10. I. de Action. l. 14. ff. de neg. gest. et Dd. passim ad ff. de Peculio,* licet uel inuito, uel prohibente etiam patre contraxerit *l. 29* §. *1. l. 47. pr. ff. de Pecul.* quia praesumtio iuris et de iure est, patrem obligari uoluisse, dum semel peculium concessit, quod, si omnino obligari noluisset, adimere debebat STRVV. *Decis. Sabbath. c. 32. Decis. 3.* inde sola prohibitione, ne cum filio contrahatur, ab institoria saltem, quae in solidum est, liberari uoluisse putatur.

VIII.

Dum autem ex quibus caussis Actio de peculio detur, inuestigamus, obuiam fit quaestio a) VTRVM ETIAM PATER DE CONTRACITIBVS FILII TENEATVR QVI EXTRA CAVSSAM PECVLII CELEBRATI SVNT. Ratio dubitandi est α) in *lege 3.* §. *5. et 6. et l. 8. ff. de pecul.* ubi expresse sancitatum, quo dominus ex fideiussione serui, nisi in rem peculiarem facta sit, non obligetur. β) in natura consensus praesumti, ui cuius Pater solum in id, quod et quantum ad se pertinet, ideoque tantum in contractus ex administratione peculii filio concessi perdenientes, consensisse uidetur, quia obligatio haec ex re nasci dicitur *l. 46. de V. O.* Verum enim uero α) Patrem ex fidejussione filii indistinctae teneri, docemur ex §. *9. l. 3. ff. de pecul.* atque ex eo discimus β) patris praesumtum consensum non tantum pertinere ad contractus filii circa rem peculii, sed etiam ad alios, quos filius qui peculium habet, licet non semper QVATENVS habet, iniit. Rationem quaeramus

mus

mus in aequitate, quae omnis praesumtionis iuris et de iure fons est, quia scil. Pater peculium filio concedens alios permouet homines, ut cum filio contractus ineat, tuto ignari, quidnam in peculio sit filii, uel utrum obiectum contractus sit res peculiaris, cum hoc saltim in hac materia spectetur, quod pater concedendo filio administrationen peculii et eam non adimendo occasionem aliis praebuerit, bona fide cum filio contrahendi *l. 3. §. 10. et 11. ff. de pecul.* Altera quaestio est, b) VTRVM PATER EX DELICTO FILII OBLIGETVR PECVLIOTENVS. Negat omnium SCHOEPFFIVS *Decis. 192. p. 1087.* et patrem ex delictis filii neque de peculio neque de noxa teneri contendit *Decis. 200. p. 1108.* et LAVTERB. *ad ff. h. t.* *§. 37* innixi in lege *58. ff. de R. I.* ubi sancitum est, EX POENALIBVS CAVSSIS NON SOLERE IN PATREM DE PECVLIO ACTIONEM DARI. Nec ullam hi, et plures alii Doctores, limitationem admittent, nisi IN QVANTVM EX DELICTO FILII PECVLIVM AVCTVM SIT. add BARBOSA *in uoce filius n. 15.* qui sibi tamen non constare uidetur, uid. in uoce *Pater n. 19.* Sed quanquam uerum sit, ex delicto regulariter contra Patrem agi non posse, cum pater filio non ad delinquendum, sed ad contrahendum peculium concesserit, ideoque praesumtus patris consensus ad non cogitata extendi non debeat, id quod supra citata *lege 58. ff. de R. I.* nec non *l. 1. § 7. de his qui deiecerint*, cautum est, praeter illam tamen limitationem, quod pater teneatur, a) si ex delicto filii PECVLIVM AVCTVM est *l. 3. §. 12. ff. de peculio l. 1. §. 20 ff. de ui et ui armata*, aliam addamus oportet, si scil. b) FILIVS IN MVNERE, ET AVTORITATE, ET VTILITATE, PVBLICO CONSTITVTVS QVASI DELICTVM COMMISERIT. u. c. si decurio factus tutores dedit, et pupillorum rem saluam fore, caueri non curauit. *l. 3. §. 13. ff. de pecul.* cuius ratio in eo sita est, QVOD REMPVBLICAM SALVAM FORE PATER OBSTRICTVS SIT, atque ita pater filio peculium concedens consensum suum in id etiam dedisse putetur, ut respublica, quae filium ad munus publicum uocando, eum sibi obligat,

 Indemnis

uidemus praestetur, ad analogiam iustius praesumtionis, quam supra de contractibus extra rem peculii celebratis enucleaui. Quo loco meminisse debemus, quod, si filius munus ET AVTORITATE ET VTILITATE publicum gesserit, pater ignorans obligetur ui praesumti consensus peculiotenus, sciens et tacens autem, cum ibi sola scientia pro consensu expresso reputetur in solidum, si autem filius munus AVCTORITATE quidem peculium, VTILITATE uero priuatum obierit, pater sciens et tacens tantum peculiotenus obligetur, atque sic tacitus consensus pro expresso non accipiatur. BRVNNEM. *ad. l. 1. C. quod cum eo qui in alien.* Restat tertia limitatio. c) QVOD SCILICET EX VERO ETIAM FILII DELICTO PATER OBLIGETVR, non IMMEDIATE quidem ex facto et delicto filii, uti supra dictum est, sed MEDIANTE quodam CONTRACTV. SI SCILICET FILIVS IN IVDICIO CONDEMNATVS EST. Hanc itaque ad Actionem requiritur, ut ne a iudice INQVISITORIVS aduersus filium, sed ACCVSATORIVS PROCESSVS a patre laesa institutus, a filio lis rite contestata, per hanc IN IVDICIO CONTRACTVM et filius tandem condemnatus sit. Cum enim per litis contestationem contrahi in iure dicatur, HVBER. *Prael. P. II. L. V. tit. 1. §. 24. l. 3. §. 11. ff. de pecul.* BERGERVS *in Dissert. de Dominio litis. §. 14.* fas esse Romani putarunt, ut ubi filius ex judicato obligatur, haec actio etiam peculiotenus aduersus patrem detur, et pater ita teneatur, non tanquam ex delicto, sed ex quasi contractu. COCCEIVS *Iur. Controu. L. XV. Tit. 2. qu. 17.* Vocatur ergo haec actio IVDICATI DE PECVLIO, atque uestitur noua quasi quadam qualitate, ut ad patrem penetret. NOMEN uidelicet ab effectu, RE IVDICATA, VIM neruumque a LITIS CONTESTATIONE habet. Obiectio aduersus haec a nobis disputata nasci uidetur ex eo, quod in publicis caussis Patria potestas cesset. *l. 9. ff. de his qui sui uel alien. iur.* adeoque filius in munere publico constitutus delinquendo patrem nec peculiotenus obligare queat, cum peculium hoc respectu non habeat, sed pro patre familias et sui iuris homine

repute-

reputetur. Sed reminiſcamur oportet, quae in fauorem reipublicae introducta ſunt, in eius odium detorqueri non debere, et idcirco patrem ui iudicati omnino obligatum eſſe, cum non cauſſa litis, ſed ſaltim iudicatum, ſpectetur, atque hoc modo actio, quae alias aduerſus patrem non datur, per contractum litis conteſtationis eam qualitatem acquirat, ut etiam aduerſus patrem ualeat.

IX.

Poſt cauſſas effectum actionis de peculio uideamus oportet. Non in ſolidum ſed tantum peculiotenus dari *ʃ. 36. l. de Act.* docemur. Nec hoc tamen ſine temperamento accipiendum eſt. Cum enim in SOLIDVM regulariter eam ſignificationem habeat, ut OMNE QVOD DEBETVR COMPLECTATVR, in hac de peculio actione nonnunquam in ſolidum obligatus eſt pater, nonnunquam autem minus. Scilicet in praeſenti materia per ultra uires peculii non tenetur, ſed ſaltim in id, quod ex peculio facere poteſt. Ex quo conſequitur, ſolidum acquirere creditorem, ſi tantum in peculio eſt, ultra peculii uires autem nihil. Filius uero ſemper in ſolidum tenetur, ita, ut, Patre excuſſo, ad id, quod reſtat, obligatus permaneat. STRYCK. *Vſu Modern. Tit. de Peculio ʃ. 3. et tit. quod cum eo etc. ʃ. 1.* Temperarunt hanc leges ex peculio executionem diuerſa ratione. Nam quod 1) Patrem attinet a) ſpectatur quantitas peculii, non quae tempore ſententiae dictae, ſed quae rei iudicatae fuit. *l. 30. pr. ff. de pecul.* ideoque ſi poſt ſententiam latam et antequam uires rei iudicatae acciperet, peculium uel auctum, uel minutum eſt, hoc creditoribus filii uel utilitati, uel damno cedit. b) Pater antequam ex peculio ſatisfacit filii creditoribus, detrahit id, quod ſibi filius debet, tam ex contractu, quam ex delicto. BRVNNEM. *ad l. 9. ff. de Pecul.* in eoque Pater iure Praelationis utitur. Deducit autem Pater ex peculio non ipſam ſubſtantiam (das Capital) ſed quod extra illam filio per modum contractus, u. c. mutui etc. dedit, et deinceps reliquum ſoluit creditoribus. *ʃ. 4. l. quod cum eo etc* Id enim peculium eſſe exiſtimatur, quod ſupereſt, detracto,

quod patri ex caussa contractus debetur, *l. 9 §. 2. ff de Pecul. l. 6. ff de Tribut. Act.* Qua ex iuris sanctione ducimus, patrem cum filio hoc in peculio contrahere absque uitio nullitatis, quod si intercederet, pater pecuniam a filio consumtam cum praelationis fauore in odium reliquorum creditorum non detrahere posset, sed istam perdidisse existimaretur. Sed illud tamen notandum est, quod Pater in Profectitio tantum ad effectum repetitionis contrahat, non uero ut ipse obligetur. 2) quoad filium, scimus eum quidem in solidum teneri, sed ita, ut beneficio competentiae se tueatur.

X.

Caussa et effectu Actionis de peculio explicatis, restat, ut, quem in foro Germanico usum habeat, perspiciamus. Negant hunc praeter Batauos Iureconsultos Germanorum etiam permulti, iique Summi Viri, e quibus THOMASIVM *in Dissertationibus, quas de effectu Iuris, quem Patria potestas in Germania habet, nec non ubi ad tit. I. de his qui sui uel alieni Iuris commentatur*, conscripsit, et TITIVM *in Iure Priuato* nominasse sufficiat, quorum sententia his fere argumentis nititur quod a) patria potestas in patrio iure, Saxonico et Alemannico incognita fuerit, atque Germani solum naturae ductum secuti sint, b) in caussis uero decidendis primum ad patria iura respiciendum sit c) quibus si Romanum ius aduersetur, illud haud receptum esse putandum sit, d) liberi idcirco a parentibus aliquid accipientes tacite et particulariter emancipentur ideoque nec peculium profectitium detur. Alii ob infrequentiam actionem hanc a foro concessisse putant. Sed, quod pace horum dixerim, his argumentis eam uim inesse, quae patriam potestatem e Germania exterminari queat, uix putarem. Quamuis enim a) facile concedam, apud Germanos eum patriae potestatis non fuisse rigorem, qui apud Romanos, nihilominus tamen uestigia alicuius Patriae potestatis habemus in SPECVLO SAXONICO *Art. 5. lib. 1. uerbis.*

Nimt der Sohn ein Weib bey des Vaters Leben, die ihm ebenbörtig ist, und gewint Kinder mit ihr, und stirbet darnach

ehe

ehe sein Vater ihn abgetheilet von dem Erbe, seine hinterlasse-ne Kinder nehmen Theil.

item Lib. 1. Art. 52.

One der Erben laube und Ungericht, mag kein Mann sein eigen noch seine Leute vergeben, doch wechseln wohl die Herren ihre Dienstleute ohn Gericht-Vergiebt ers wieder Recht ohn der Erben Urlaub, die Erben unterwinden sich es mit rechten Urteil, als ob er todt wäre, der es gab, oder als ob er es nicht geben het gemocht. Alle fahrende Habe giebt der Mann ohne laub der Erben, in allen Stadten und lässet und leibet Gut, allein daß er sich also vermüge, daß er begurt mit einem Schwerd und mit einem Schild auff ein Roß kommen mög, von einem Stein oder Stock einer Daum Ellen hoch, ohne Hülff &c. Add. Weichb. Art. 20.

Habes effectus dominii liberorum in bona partis uiuentis, quod fluit ex patria potestate, neque expirabat, nisi per separationem, ceu unicum fere emancipationis in Saxonia modum. uid. ZOBEL *ad d art. 52. l. 1. Speculi Sax. Addo. Art. 17. L. 2.*

Der Vater mag wohl den Sohn einest vertreten und ausziehen, ob er um ungerecht beklaget wird, dieweil er von ihm nicht gesondert ist, also daß er schwere auff den Heiligen

Habes alium patriae potestatis effectum, qui post emancipationem cessat, ergo patriae potestati proprie conuenit. Et quamquam me non fugiat, SCHILTERVM praesidium sententiae meae, quod ex *cap. XXV. Speculi Sueuici* excire possem, ubi haec uerba:

Spricht ein Mann ein Kind an unter vierzehen Iahren, und ist es unschuldig, der Vater soll für es schweren, überzeugt man es der Geradt, und hat ihm der Vater Guth ausgeben, da soll man von püssen dem Kläger und dem Richter. Hat er ihm nicht Gut ausgegeben, der Vater soll von sein selbst Guth nicht püssen. Gewinnet der Sun darnach eigen Gut, er soll dem Kläger und dem Richter püssen.

ita extorquerere, ut pecuniam istam, *ausgethan Guth*, non profectitii, sed aduentitii irregularis, uel etiam castrensis, aut quasi castrensis naturam habere contendat; Ex eo tamen, quod pecu-

ſi militaris et aduentitii mentionem facit, argumentor, fuiſſe aliquam patriam poteſtatem, hac enim deficiente, quid opus eſt, peculii mentionem facere? Et licet etiam concedam atque fatear, patrem potuiſſe per donationem certam pecuniae ſummam, uel de bonis ſuis mobilibus quidpiam eo effectu ad liberos impuberes transferre, ut hoc ipſorum quaſi patrimonium euaderet, non tamen uideo, qua ratione ab hoc diuerſo caſu b) ad negationem iuris Romani quoad profectitium recepti argumentari quis poſſit. Eſto, ignorarint Germani naturam peculii profectitii, num exinde ſequitur, ergo nec recepto Romanorum iure Germania ſicut alias, ita et maiorem patriae poteſtatis rigorem, inprimis peculiorum differentiam atque inde uenientem de peculio actionem admiſit? quid quod eo magis iuris Romani receptionem aſſerere queam, quia in iure Patrio de eo nihil ſancitum eſt, atque ſic Romanum ius ſubſidiarium eſſe poſſit. c) Pugnam itaque Romani cum Saxonico uel Alemannico iure hac in parte non oſtendes, cum fatearis, ſilere de hac re leges Patrias. Quod ſi dixeris, contrarium etiam Patriis in legibus ſtatui, cum d) liberi quicquid a parentibus accipiunt, id ipſis pleno iure acquiratur, primum negabo theſin, absque reſtrictione poſitam, et certis limitibus circumſcribam, quia illud de rebus mobilibus tantum uerum eſt, in immobilibus uero ſecus exiſtimare debet, utpote quorum donatio liberis a patre extraiudicialiter facta nunquam ualuit, *Weichbild. Art. 20.* deinceps autem urgebo, ex praemiſſo: Donatio inter patrem et filium apud Germanos ualet, non effici conſequentiam: Ergo praeſumenda eſt donatio inter patrem et filium, quoties pater filio exercendi ingenii ergo aliquid a rationibus ſuis ſeparatim conceſſit, atque adminiſtrandum tradidit. Differt itaque a bonis omnino ſeparatis, quae Germani *Ausgegeben Guth* uocitarunt, iſtud de quo quaerimus, peculium profectitium, quia in illo pater proprietatem ſibi non reſeruauit, in hoc autem et proprietatem et poſſeſſionem retinet. Quid quod ipſae donationes illae, quas obſeruantia Germanici fori ſuſtinet, dum ad mobilia reſtringuntur,

ceu exceptio quaedam, regulam firmant. Permotum hac re SCHILTERUM esse puto, ut, cum in *Exercit. XXVII.* §. *85. 86. 87.* peculium profectitium Germanis incongitum, et quicquid Patres liberis a suis separatum rationibus concesserint, aduentitii generis fuisse, nec ex eo praesumtionem, quod peculiotenus obligari uoluerint, oriri potuisse contendisset, tamen §. *89.* fateatur.

OMNEM HANC DOCTRINAM TVNC DEMVM VERAM ESSE, SI PATER TANTVM LIBERIS A SVIS RATIONIBVS SEPARARIT, QVANTVM AD IPSORVM SVSTENTATIONEM SVFFECERIT, QVOD SI SECVS, NON PRAESVMI PATREM LIBERIS MINORIBVS NECESSARIA ALIMENTA PRO FACVLTATIBVS DENEGASSE, AC PROPTEREA EOS EMANCIPASSE, SED POTIVS INDVSTRIAM EORVM EXERCERE VOLVISSE, SALVA ET PATRIA POTESTATE ET IVRE FILIORVM FAMILIAS.

Cui sententiae eo lubentius accedo, quia certum est, apud Germanos solennes emancipationis modos in usu non fuisse, sed liberos eo ipso e patris potestate exiisse, si uel pater ipsos, dando de quo uiuere possent, a sua oeconomia separarit, uel ipsi acquirentes de quo uiuerent, ab rationibus et familia patris se separarint. Notatu enim dignum est, patrem apud Saxones non potuisse pro lubito liberos emancipare, nisi dederit, quantum ad sustentationem sufficere posset, id quod patet ex SPECVLO SAX. *L. 2.* §. *19.* uerbis:

der Vater mag den Sohn wohl von ihm sondern, mit ichtwas seines Guts vor Gerichte, das der Sohn annehmen will, wie wenig es sey

ubi haud inepte Glossa:

Darumb sagt er hie, für Gerichte, und solches geschiehet darumb alda, das es keiner dem andern hernach verneinen möge

et ad uerba sequentia

Das der Sohn annehmen will &c. Bey diesem kanst du mercken, das dies alles denn erst Statt habe, ob auch der Sohn selbst wolte also abgesondert seyn &c.

Tandem nec ab infrequentia casuum ad negationem iuris recepti argumentationem ualere puto. uid. COCCEIVS *in Iur. Controu. tit. de his qui sui uel Aleni Iuris &c. qu. 20. p. 67. et tit. de pecul. qu. 15. p. 744.*

XI.

Quod si etiam de Usu reliqui fori Germanici res dubia uideri posset in Saxonia certe Electorali *Constitutio X. Part. II. et Decis. El. Nou. 23.* satis docet, iuris ciuilis de patria potestate dispositionem apud nos ualere, cuius effectus CARPZOVIVS *ad d. Const.* per omnia fere capita demonstrauit, et nos in foro quotidie experimur. Obiicitur passim, parentes in Saxonia, secus ac de iure Romano licuit, cum libris contractum emtionis uenditionis iniri posse, ita ut liberi eo ipso, quia pater aliquid eis uendit, tacite et particulariter emancipati esse putentur: sed respondeo, nec hanc sententiam a Lipsiensibus ICtis admitti, et a Summo Prouocationum Senatu tantum ferri, quia Pater uenditionem iudicialiter confirmari curans, expresse in emancipationem filii particularem consentire uidetur, cum nolit actum subsistere, nisi impedimenta remoueat, i. e. filium pro emancipato agnoscat. Persisto itaque in hac sententia, quod quoties hodie filius uel ex re patris uel intuitu patris aliquid accipit, toties praesumtio pro profectitia qualitate militet, et pater peculiotenus, uti de iure Romano, teneatur, propterea quod nec donatio regulariter praesumitur, *l. 25. ff. de probat.*

XII.

Ad alterum, quod ex PRAESVMTO PATRIS CONSENSV deuenit, obligationis genus accedo, cuius praesumtionis fons est aequitas, ne quis ex re aliena cum damno illius, cuius res fuit, locupletior fiat. ACTIONEM DE IN REM VERSO nominamus. Datur illi qui cum filio familias contraxit, aduersus Patrem, in cuius rem aliquid ex eiusmodi contractu uersum est, ad id, quod ex contractu debetur, in quantum uersum, praestandum. Negat BACHOVIVS *de Action. Disp. VII. th. 7. in fin* et VINNIVS *ad §. 4. I. de Act.* quod haec actio ex TACITO CONSEN-

SV

SV oriatur, id quod amplector, cum tacitus consensus de sciente et tacente praedicetur *§. 1. I. de Obl. quae quasi ex Contr. l. 2. ff. de neg. gest.* PRAESVMTVS uero CONSENSVS de IGNORANTE etiam asseratur, ideoque haec actio ex eo detur, si quid SINE VOLVNTATE PATRIS IN EIVS REM VERSVM est. *§ 4. I. quod cum eo.* Et cum ex tacito consensu ueri contractus oriantur, *l. 4. ff. pro soc. l. 6. et 8. ff. de Mand. l. 13. ff. de locat. l. 3. ff. de rebus creditis*, ex praesumto consensu non nisi QVASI CONTRACTVS efficiantur. Ficta hanc et praesumta conuentio in caussa est, cur actio ista Adiectitiae qualitatis nominetur, quia scilicet uestimentum est actionis ex contractu cum filio inito deuenientis, cuius ope actio ista aduersus patrem ualet, qui alias exceptione deficientis obligationis se tueretur. Vnam ait IVSTINIANVS *§. 4. et 5. I. quod cum eo qui in al. pot.* tam peculii quam in rem uersi actionem esse, uerum illam unitatem non in itenditate formalium ponit. *l. 5. §. 2. ff. de in Rem Verso*, sed potius in compatibilitate, cum utraque Actio in uno libello ita institui possit ut duae sequantur condemnationes, ceu duplex duarum effectus caussarum, hoc quidem fine, si non tantum in rem uersum sit, quantum a filio mutuo acceptum est, reliquum ope actionis de peculio creditor consequatur. Multo magis de in rem Verso agere conuenit, ubi uel peculium bona fide a Patre ademtum, uel elapso annali spatio actio de peculio praescripta uel morte filii extincta est. *l. 1. ff. de in Rem V.* uel quando ex peculio non solidum recuperari potest *l. 1. ff. d. t.* Alia, quae huic proxime accedit, actio est, NEGOTIORVM GESTORVM. Conuenit negotiorum gestio cum uniuersione in rem in eo, quod utraque praesumto consensu nititur illius, cuius utilitati cedit negotium uel res, sed differt utraque a) qua subiectum Actiuum & passiuum, quum uertat in rem, qui cum filio contrahit, negotium gerat, qui utilitatem alterius imm●diate quaerit; Actor in praesenti hac actione non semper intentionem habeat quaerendi utilitatem patris, cedat tamen in ipsius commodum, si filius, quod accepit, in rem patris

 uerte

uerterit, licet actor et creditor id neque uoluerit, neque sciverit: In negotiorum gestione sciens gestor rem, quam curat, esse alienam, statim a principio contractus animum habeat, eum sibi ad indemnitatem obligandi, cuius negotia gerit. Alia differentia est b) in effectu utriusque negotii, cum in negotiorum gestione Gestor ad rationes reddendas & damna data resarcienda directa actione obligatus sit §. *1. I. de Obl. quae quasi ex contractu uen. l. 19. ff. 1. ff de neg. gest.* praestet etiam culpam leuissimam, atque contraria demum actione indemnitatem suam consequatur, in versione in rem autem nulla inter creditorem et patrem mutua obligatio intercedat, sed ista μονόπλευρ@ sit. c) Actionis utriusque finis diuersus haud est, cum per utramque solidum a reo exigatur, nisi in eo differentiam quaeras, quod Actio de in rem uerso non semper Actori ad omne quod credidit prodesse queat, sed tantum ad id, quod uere uersum est a filio; Per negotiorum gestorum actionem autem solidum simpliciter repetatur. STRYCK. *in Vsu Modern. ff. 4 tit. de in R. V. et plures alii.* Quae tandem praetoria aequitas actionem de peculio VTILITATE ad alios personas, qui non cum filio, sed cum aliis, qui sunt E FAMILIA patris familias, extendit, et hanc etiam de in rem uerso actionem tam late patere uoluit, ut si quid ex hominis, qui sui iuris est, contractu, ad alium peruenit, ille de in rem uerso pariter teneatur. *l. 7. §. 1. C. quod cum eo &c.*

XIII.

VERSIO in rem probari debet hac in actione, id quod eius proprium quasi est, cum alias creditor uersionem non probet, nisi quando cum Ecclesia, minore, ciuitate contraxit. VTILITAS itaque expendenda est, cuius naturam explicat. VLPIANVS *l 3. ff. de in rem uerso:* IN REM VERSVM VIDETVR, SIVE ID IPSVM, QVOD SERVVS ACCEPIT, IN REM DOMINI CONVERTIT, SIVE PECVLIARITER MVTVATVS, IN REM DOMINI CONVERTIT, VEL QVOTIES ALIQVID CONSVMSIT SERVVS, VT AVT MELIOREM REM DOMINVS HABERET

AVT NON DETERIOREM. Ex hoc intelligimus Vtilitatem non tantum a) in NECASSARIIS, sed etiam in iis poni, quibus b) MELIOR res redditur patris *l. 3. §. 2. ff. h. t.* uel c) CONSERVATVR, uti in uerbis excitatis: NON DETERIOREM, expresse dicitur, et quod d) HONESTATIS DECORISQVE caussa impediuntur, dummodo impensae consuetae sint *l. 3. §. 3 l. 7. §. 3. ff. h. t.* Quae patris consuetudo eam uim habet ut si olitus sit e) VOLVPTVARIAM etiam in rem fa ere sumtus, filius, quod tali ratione in uoluptatem patris impendit, eius in rem uertisse dicatur. Ad consuetudinem itaque patris hac in materia semper respiciendum est, quoties, utrum modum excerserit filius, recte arbitrari uolumus, in primis ubi de alimentis liberorum et familiae sermo est, cum ibi semper dignitas et consuetudo patris creditorem commonefaciant, ut ne quid ultra credat filio; neque si patris mores tales sunt, ut duriter ac parce uiuat, et se suosque alat, quicquid hunc patris modum excedit, id in eius rem uerti posse putet, per *l. 3. §. 3. ff. de in R. V.* ibique uerba: VSQVE AD EVM MODVM, QVEM DOMINVS EI PRAESTARE CONSVEVERAT. Inter ipsam etiam VTILITATEM ac NECESSITATEM hoc discrimen intercedit, quod si res Patri necessaria fuerit comparata, totum conuentum pretium, si uero non necessaria, sed utilis tantum sit emata, uerum tantummodo pretium in rem uersum esse dicatur. *l. 5. pr. ff. de in rem uerso*, siu conuentum pretium sit minus uero pretio indistinctae conuentum pretium spectetur. BRVNNEM. *ad. l. 5. ff. d. t. add. l. 12. ff. d. t.*

XIV.

Vtilitate, in quo consistat, explanata, restat ut naturam uersionis consideremus, ubi notamus a) Versionem non fieri ab ipso creditore sed filio, in quo differentiam huius et negotiorum gestorum actionis supra commonstraui b) creditorem curiosum esse debere, utrum filius recte impendat, quod si a filio secus factum ipsi aduersus patrem actio non datur, licet bona fide et ea intentione crediderit, ut in rem patris uer-

teretur, et filius bene etiam alias uertere solitus sit. *l. 3. §. 6. et 9. ff. h. t.* c) IMPENDI et VERTI DICITVR SI VTILITER A FILIO COEPTVM, CVM INITIVM NON EVENTVS SPECTETVR *l. 10. ff. de Negot. Gest. l. 2. §. 7. 8. 10. ff. de in R. V.* nec Creditor Casum praestet *l. 17. ff. h. t.* sed res pereat suo domino, dominus autem pro ea, quae mutui est natura, pater est, in cuius rem uersio facta. d) Durare tamen uersum debere *in §. 6. l. 10. ff. de in R. V.* statuitur, quae res mire torquet interpretes, alii enim uerba sequentia

ET ITA DEMVM DE IN REM VERSO COMPETIT ACTIO, SI NON SIT A DOMINO SERVO SOLVTVM VEL FILIO,

pro explicatione antecedentium accipiunt, et durationem non externam, sed internam necessariam esse autumant, scil. ne facto Patris non duret, utpote si Pater reddiderit quantum uersum est, filius autem creditori non dederit, sed perdiderit. uid. LAVTERB. *ad ff. de in rem uers. §. 3.* SCHILT. *Exerc. XXVIII. §. 93.* Alii posteriora uerba, tanquam inadaequata, repudiant, et legem ita interpretantur, ut VERSVM SVA NATVRA PERPETVVM ESSE DEBEAT, neue sumtus in rem suapte natura illico perituram impendantur, sed dutatio casu saltem, qui euitari non potuit, intercidat. COCCEI. *in Iur. Controu. L. XV. Tit. 3. qu. 2.* Quam ultimam sententiam amplector, quia id, quod uertitur, non est obligatio ipsa, sed obligationis caussa, (unde quamuis obligatio uno modo extingvi queat, si pater scilicet filio, quod uertit, reddit, hic modus tamen ne solitarius quidem est, sed dantur plures,) indicta autem lege de VERSI natura disquiritur, atque tunc Versum esse edicitur, cum duret, quam ob rem DVRATIONEM ad NATVRAM VERSI requiri uidemus. Rationem in eo quaero, quia inutilis est res quae durare nequit, ideoque dici non potest, in rem Patris quid uersum esse, cuius effectus ad patrem ueniri non POTEST. Alii quibus actio haec pereat, modi explicantur *in §. 9. 10. l. 10 ff. h. t.* qui omnes fere ex facto filii ueniunt, quod creditorem sequi par est, quia filii fidem semel ele-

git.

git. Addo tandem ſingulare illud, quod in *l. 18. ff. h. t.* cautum eſt, eum ſcil. qui pro ſeruo FIDEIVSSERIT, ut creditor rem uertendam daret, actione hac de in R. V. non experiri. Rationem GODOFREDVS quaerit in eo, quod haec actio tantum illi detur, qui principaliter contraxit; Verum haec res non nihil difficultatibus habet cum fideiuſſori competat actio MANDATI CONTRARIA, *l. 6. §. 2. ff. Mand.* uel NEGOTIORVM GESTORVM contraria *l. 20. §. 1. ff.* eod. *l. 10. C. Mand.* in omnibus autem cauſſis, ubi iſtae actiones dantur, etiam haec de in R. V. locum habeat, *l. 3. §. 3. de in rem Verſo.*

XV.

Vſus Actionis non eſt ut a nobis uindicetur, cum de eius frequentia dubitari non poſſit. Sed tamen pretium facere puto, ſi illius REI memini, quae quotidie fere in foro uerſatur. Alimenta liberorum nomino, ad quae pater maxime obſtrictus eſt. uid RICHTER *in Expoſit. Authenticae, Habita. Cod.. ne fil. pro Patr.* ita ut inuitus cogi poſſit ad alendos liberos *l. 5. § 10. de lib. agnoſcend.* et ſi non praeſtet alimenta, pro homicidia reputetur *l. 4. ff. d. t.* COLER. *P. 2. Deciſ. 256.* CARPZ. *P. 2. Conſtit N. def. 18. n. 1. &c.* cum et naturalis ratio ſuadeat, et ciuilis praecipiat, ut liberos tanquam portiones et partes corporis ſui, donec ſibi ipſis proſpicere queant, alant. *Nou. 98. c. 2. l. 2. C. de inf. expoſ.* addatur ex Iure Canonico *Can. Si quis 14. D. 30.* ubi anathemate mactatur pater, filios non alens. Hanc tamen patris obligationem leges temperant, ſi filius ipſe habet, unde uiuere poſſit *l. 8. C. de bonis quae lib.* Ceterum inter alimenta pater uictum etc. etiam inſtitutionem et ſumtus ad ſtudia referri, quoties de parentibus ſermo eſt, dubitari non poteſt, quia ubicunque ex lege debentur alimenta, ibi non tantum τὸ neceſſarium, ſed etiam τὸ honeſtum atque decorum complectuntur, idque iuxta dignitatem et conſuetudinem patris *l. 8. ſ. 14 ff. de tranſact. l. 23 ſ. 1. de Aur ſ. argent. legat.* COLER. *P. I. dec. 68 n. 31.* TABOR *P. I. p. 930* STRVV. *Exerc. 30. th. 77.* Non uacat, plura afferre, quae huc quidem

ſpe-

ſpectare poſſent, illud tantum quaero, utrum ex alimentis praeſtitis tertio Actio de in-rem uerſo naſcatur. Dubitare licet, quia alimenta non ui patriae poteſtatis, nec tantum in patriae poteſtate uiuentibus liberis, ſed emancipatis etiam, imo & illis, qui nunquam in patria poteſtate fuerunt, quales ſunt ILLEGITIMI *l. 1. C. de nat. lib. Auth. ex complexu C. de inceſt. nupt. l. 5. §. 4. ff. de agn. lib.* INCESTVOSI, *c. 5. X. de eo qui dux. in matr.* debentur, atque ad ea non pater ſolum, ſed et mater et auus paternus, aliique aſcendentes ac colalterales ex iure naturae obſtricti ſunt. Pro affirmatiua tamen facit *§. 3. l. 3. ff. de in Rem Verſo*, ubi alimentorum expreſſa fit mentio, et, quicquid in ea impenſum eſt, uere uerſum eſſe dicitur. Qua de cauſſa, pro diuerſitate ſubiecti paſſiui uel haec de in rem uerſo directa, uel utilis, ut de illa de negotio geſto, locum habebit.

XVI.

A conſenſu Patris praeſumto tranſimus ad TACITVM. Nulla enim ratio ſubeſt, cur hanc obligandi modum a patris perſona repudiemus, cum fortiorem nexum efficiat, quam quidem, de quo hactenus quaeſitum eſt, conſenſus praeſumtus, ſi quidem VERVM CONTRACTVM ſiſtit, ubi ex altero tantum QVASI CONTRACTVS oritur. Rei exemplum habemus, ſi pater ab initio ſcit, filium contrahere, et tacet, qui conſenſus tacitus excludit uim SCti Macedoniani *l. 2. 4. 5. C. de SCto Maced. l. 7. §. 11. et l. 12. ff. d. t.* item ſi filius abſens patri, ſe pecuniam mutuo accepiſſe, literis ſignificat, ſimulque ut illam ſoluat, rogat pater autem non continuo contradicit. Ratum enim habuiſſe filii contractum Pater putatur, quia non continuatio teſtationem contrariae uoluntatis interpoſuit. *l. 16. ff. de SCto Maced.* Quam ſententiam ita limitat MEVIVS *in Iure Lubec. P. III. T. 4. art. 4. p. 607.* ut neget conſenſum ex ſola taciturnitate elici, ubi de ſcientis et tacentis magno praeiudicio agitur. Sed vix opus eſt hoc, uel etiam illo, quod BRVNNENANMVS ad *d. l. 16. ff. d. t.* urget, temperamento, cum dicta lex in filii familias perſona ſubſiſtat et termine-

minetur, cuius cum habenas et moderamen gerat pater, in id tacite consensisse putatur, cui non expresse, sicuti debebat, contradixit. Nam consentire dicitur is, qui, quando prohibere potest, non prohibet *l. 2. & 4. ff. de Noxal. Act.* HARPRECHT *ad pr. I. de nupt.* SENECA in TROADE: *qui non uetat peccare, cum possit, iubet.* RANCHINI *in voce Pater.*

XVII.

EXPRESSO tandem ex consensu patrem obligari, uix est, qui ambigere queat. Nec in hoc obligationis genere proprium quoddam patriae potestatis quaeramus oportet, cum suo quilibet consensu obligetur. Sed cum Romani tamen creditorem filii, qui iussu patris contraxit, peculiari actione dotarint, necesse est, ut huius etiam terminos uideamus. Actio QVOD IVSSV datur illi, qui cum filio familias contraxit, iussu patris, ad id, quod ex contractu debetur, in solidum praestandum. *§. 1. I. quod cum eo.* Ad quasi contractus hunc IVSSVM accedere docet BERGERVS *in Dissert. Iur. XII.* §. 5. commotus uerbis Vlpiani, quod QVODAMMODO CVM EO CONTRAHATVR, QVI IVBET, quae ita interpretatur, ac si iussus in personam filii concipiatur. Sed uel in personam filii, uel in personam tertii contrahentis iussus ille concipiatur, consensus patris erit expressus; cum iussus in persona filii nihil aliud sit, quam mandatum, in persona extranei autem contractus pariter expressus, ut itaque non uideam, qua ratione iussus ille ad quasi contractus referri queat, cum PRAESVMI CONSENSVM VIX OPVS SIT ubi expressus adest. Nec obstat quod a) Actio haec ADIECTITIAE SIT QVALITATIS b) filius in persona propria principaliter obligetur, siquidem a) non omnis actio adiectitiae qualitatis ex praesumto consensu uenit, uti exemplo INTERROGATORIAE ACTIONIS docemur *l. 11. §. 9. ff.* quae si ex quasi contractu ueniret, necessum esset, ut omnem consensum ex post,

D uel

uel ratihabitionem, ad quasi contractus reiiceremus. Qua de caussa Adiectitia ista qualitas uim saltim in eo probat, quod cum pater in instrumento obligatorio plane non nominatus sit, atque se exceptione: NON NOMINATVS SVM IN DOCVMENTO, tueri possit et uelit, Actor REPLICAM libello inserere, et IVSSV patris actionem suam munire queat. Cessat tamen et ista adiectitia qualitas omnino, si iussus in personam extraneam confertur *l. 1. §. 1. ff. quod iussu*, si scilicet pater contestatus sit QVOD VOLES CVM FILIO MEO NEGOTIVM GERERE PERICVLO meo, ubi dubitandum non est, quin actio directa et principalis absque omni uestimento uel adiectitia qualitate aduersus partem detur, et tamen sit actio quod iussu proprie talis. Licet etiam b) filius principaliter obligetur, non tamen unius obligatio tollit alteram, imo facile concedo, id ipsum peculiare quidpiam et actionis quod iussu proprium esse, quod ui patriae potestatis filius iussu patris contrahens et se et patrem, utrumque etiam principaliter, obliget.

XVII.

Differt Actio QVOD IVSSV a MANDATO et quidem a) in subiectis cum pater solus iubeat, mandet quilibet extraneus, Filio iubeatur, quem dicto patris obedire oportet, Mandatarius liberam habet uoluntatem, uelit, nolit, mandatum subire b) in modo contractus, cum filius se suamque personam obliget in omni contractu, quem patris iussu celebrat, quia suo nomine, non patris, contrahit. *l. 3. §. 4. ff. de Minor.* Mandatarius neutiquam, utpote qui alieno nomine contrahit, et indemnitatem etiam consequitur c) in effectu, cum aduersus filium ex iussu patris actio detur principalis, aduersus patrem etiam, et quidem aduersus utrumque in solidum, contra Mandatarium autem ille qui cum eo contraxit nullum habeat actionem, cum non hunc sibi, sed mandantem, obligare uolue-

uoluerit. Differentiam iuſſus 2) ab HORTATV exponis LAVTERB. *ad ff. h. t.* §. 4. ubi oſtendit, hortatum fieri quidem cum obligatione ſed addita proteſtatione: Se nolle teneri: v. c. *thue was du wilt* etc. *ich will dir nichts fürſchreiben* etc. 3) a COMMENDATIONE habemus differentiam in eo, quod commendatio regulariter non obliget commendantem, niſi cum enixa perſuaſione coniuncta ſit, ita ut intelligi poſſit, quod commendans ad ſe periculum rei pertinere uoluerit, uel ſi dolus intercedat, quem praeſtare neceſſum eſt BRVNNEM. *ad. l. f. C. quod cum eo qui in al. pot. it. ad l. 17. ff. Mundati l.* 7. §. *ult. ff. de dol. mal.* CARP. *Dec. 126. n. 11.* In quo et commendatio a conſilio maxime differt, eum conſilium ille petere ſoleat, qui ipſe negotium gerere uult, commendationem uero ſponte det commendans illi, quem, aliquid ut agar, rogat. Qua de cauſa tantum abeſt ut ex conſilio quis obligetur, niſi dolus probari poſſit, ut ne lata quidem culpa a Conſiliario praeſtanda ſit, quae tamen in ciuilibus dolo aequiparatur. Ratio eſt, qui lata culpa ſaltim in materia contractus dolo aequiparatur, extra hanc uero minus. Conſiliarius autem non contrahit, hinc etiam Curator Sexus, quanquam in contractum mulieris conſentiat, non obligatur ex ulla culpa, nec mulieri aut tertio, cum quo mulier contraxit, tenetur BERG. *Oecon. Iur. L. I. Tit. 4.* §. *6. n.* 7. Limitationes huius aſſertionis, quod ſcilicet conſilium ſit obligatorium, ſi α) inſtruat in delictis β) cum enixa incitatione et perſuaſione coniunctum ſit, γ) a perito artis fiat uide apud HOPPIVM *ad* §. *6. I. de Contr. Conſenſ.* Tandem etiam differt iuſſus 4) a MINISTERIO NVDO, ſi ſcilicet filius tantum cauſſa miniſterialis eſt, cuius nota Characteriſtica in eo ponitur, ſi filius non ſuo, ſed patris nomine contrahit *l. 5. ff. quod iuſſu*, quia in actione quod iuſſu requiritur, ut filius contractus cum creditore celebrati ſit cauſſa principalis proxima, pater, ut cauſſa cauſſe, remota.

XVIII.

Disputatis his, facile opinor, patebit, quid si iussus, et hoc explanato termini constituantur habiles oportet, ut actio quod iussu locum habere queat. Scilicet non debet iussum Patris excessisse filius *l. 13. ff. quod iussu*, id quod huic cum Mandati actione commune est. Iussus Patris non expressus et antecedens semper requiritur, sed concomitans et subsequens etiam sufficit. *l. 1. §. 6. ff. h. t.* Siue uerbis, siue literis, siue per nuntium etiam declaratus *§. 1. l. 1. ff. d. t.* qui ex eo etiam satis intelligitur, si pater filii chirographo subscripsit *l. 1. §. 4. ff. h. l. 3. C. quod cum eo.* Ex sola uero scientia patris non descendit haec actio quod iussu, quia a mandato praesumto ad Actionem quod iussu non ualet consequentia, cum IVSSVS requirat CONSENSVM EXPRESSVM LEVTERB. *ad ff. tit. quod iussu §. 4.* nec fideiussio patris pro filio facta inuoluit iussum, quia fideiussor non principaliter contrahit, sed accessorie intercedit et obligatur. *l. 1. §. 5. ff. h. t.* Placuit tandem Iustiniano directam etiam ex iussu actionem dare contra Patrem, *§. fin. I. quod cum eo, qui in al. pot.* idque summa quidem aequitate, cum adiectitia ista qualitate opus omnino non sit, ubi ex proprio consensu et idcirco contractu uero quis obligatus est, uti in mandato generali uidemus, in quo Mandans etiam nescit, cum quibus Mandatarius ui liberae contracturus sit, et tamen directa, v. c. mutui actione a creditoribus conuenitur. Nominauere hanc directam quod iussu actionem Doctores passim Ciuilem, cum prior illa uetusque Praetoria audiat. Addamus VTILEM, quam Praetor ex contractu cum uxore, fratre, famulo, aliaue, quae sui iuris est, persona iussu Mariti, fratris, heri etc. initio aduersus iubentem concedit, de qua BRVNNEMANNVS *ad l. 1. ff. h. t.* et alii commentantur.

XIX.

XIX.

Finis Actionis quod iussu est SOLIDVM. In quo differt haec actio a praecedentibus de peculio et de in rem uerso, quatenus scilicet peculium non sufficit, aut non omne quod creditor dedit, in rem patris uersum est. Quo loco, quae supra monui, repeto, semper scilicet respiciendum esse, quid et quantum pater iusserit, ne patris iussus ad incogitata extendatur.

XX.

Mixti Generis est TRIBVTORIA ACTIO, cum partim ex *consensu* patris uel tacito, uel expresso, partim ex *dolo* detur. Ex consensu tacito, quia Pater sciuit, filium merce peculiari negotiari, et passus est nec contradixit, *l. 1. §. 2. et 3. ff. de trib. Act.* unde obligatus est ad satisfaciendum creditoribus, et merces peculiares æqualiter distribuendas. *l. 1. §. 1. ff. de trib. Act.* partim ex dolo, si quidem pater merces filii in aequaliter distribuit, quod uti in fraudem creditorum factum, ita hoc patri est obligatorium, ut in aequalem diuisionem corrigere et merces æqualiter diuidere cogatur. *l. 7. l. 12. ff. d. t.* Obiectum est merx peculiaris, cuius appellatio angustior est, quam peculii *§. 1. l. 1. ff. h. t.* cum merx sit, cuius negotiatio filio permissa est in peculio filius saltim administrationem habeat. *l. 1. §. 4. et 2. ff. d. t.* et cum in peculio pater iure prioritatis et praelationis utatür, in merce peculiari hoc ipsi non competit, sed praeferuntur creditores filii hypothecarii *§. 4. l. 5. h. t.* usum huius Actiones negant LAV-

derno b. t. infrequentem esse, facile concedo, sed ab infrequentia ad negationem nunquam argumentor.

XXI.

Mitto exercitoriam institoriamque actiones, quia patriae potestatis propriae non sunt, sed aliis etiam conueniunt, rerumque mearum fategisse puto, si ostenderim partem ex facto quidem filii, sed ita obligatum, ut eius consensus uel praesumtus, uel uerus, isque uel tacitus uel expressus in omni obligationis genere intercedat. Usum partim uindicaui, partim nemine aduersante tenui, restat, ut quae exilius, quam rei dignitas postulare uidetur, disputata, quaeque omissa sunt, festinationi atque occupationibus aliis aequus lector beneuole tribuat.

ORDINIS ICTORVM
IN
ACADEMIA VITTEMBERGENSI
DECANVS

IOANNES GODOFREDVS KRAVS D.

DIGESTI INFORTIATI ET NOVI P. P. CVRIAE PROVINC. SCABINATVS ET FACVLTAT. IVRID. VITTEMBERGENSIS, IVDICII ITIDEM PROVINCIALIS IN INFERIORI LVSATIA ASSESSOR

LECTORI

S. P. D.

PErſonam parentum omnium populorum inſtitutis liberis ſanctam iudicatam, conſeruatamque fuiſſe, hiſtoricorum monumenta abunde teſtantur. Hinc monente PVFENDORFFIO *de Iure Naturali et Gentium Lib. VI. Cap. 2. §. 10.* apud Chinenſes, ſi cui parentes moriebantur, ſtatim quod in aula gerebat munus ad militiam haud ſpectans per integrum triennium abdicare, domumque proficiſci, ac per totum iſtud tempus parentes ſuos demortuos lugere iubebatur. Iudaeorum quoque ſuperſtitio, teſtante CONSTANTINO L'EMPEREVR *in Babackama Cap. VIII. §. 3.* in tantum ſe extendebat, ut metu inducti, ne filius ſanguinem paternum effunderet, prohiberent filium patri uenam ſecare, ſpinam educere, aut ulcus aperire. Duriſſimam e contra liberorum conditionem ob poteſtatem, quam patri praeprimis uindicabant, fuiſſe, uel exinde conſtat, quod ipſo Iure Romano, cuius tamen aequitas reliquorum Iuribus a pleriſque praefertur, liberorum ſtatus ſi non durior, certe non multo tolerabilior

trudere, flagris cadere uinctos ablegare ad operas rusticas, tandemque necare, erat haec patrum potestas perpetua, durabatque per omnem patris uitam, nec quisquam liberorum uiuo et inuito parente sui iuris fiebat, etiamsi tractaret rempublicam, magistratus geret, summamque studii erga patriam laudem esset demeritus neque mutata reipublicae forma rigor hic mutabatur, Decemuiri enim introducto statu populari Tabulae quartae Legum XII. Tabularum teste IACOBO GOTHOFREDO sequentia inserebant: *Endo liberis iustis ius uitae, necis, uenundandique potestas ei esto,* imo durissimam liberorum conditionem quondam inter Germanos obtinuisse ex *Cap. CVII.* SPCVLII SVEVICI patet, ibi *wie ein Mann sein Kind verkaufft durch ehhafft Noth, das thut er wohl mit Recht, er soll es aber nicht verkauffen, daß mam es thet in das Hur-Hauß, er mag es einem Herrn wohl zu eigen geben.* Regidi Huius iuris causas cum ARISTOLE in imperio quodam regio ex generatione ac iure familiae descendente ponunt, concedit enim STAGIRITES Patrifamilias imperium in uxorem πολιτικὸν, in seruos δεσποτικὸν et in liberos βασιλικὸν, ita ut ui huius imperii et libertas et bonorum proprietas dominanti sit obnoxia, addunt quoque, hanc potestatem nec iuri diuino repugnare, sed potius optime cum eo conuenire. Provocant hinc ad textum DEVT. *XXI. v. 18.* quo haec constituta leguntur: *si fuerit uiro filius declinans et rebellis, non obediens uoci patris sui et uoci matris suae, et corripuerint eum, et non audierit eos, apprehendent eum pater eius et mater eius, et educent eum ad seniores ciuitatis eius, et ad portam loci eius, et dicent ad seniores, filius noster declinans et rebellis, non obediens uoci nostrae, epulo et potator, et obruent eum omnes homines ciuitatis eius lapidibus et morietur.* Adducunt simul exemplum Abrahami, qui non solum filium suum Isaacum enecare intendit, sed et Ismaelem domo eiecit, allegant denique exemplum Iephthae, qui priuato suo imperio condemnauit filiam ad ultimum supplicium. At enim uero ex hisce rationibus duritiem patriae potestatis, sicuti olim obtinuit

tinuit

tinuit, minime defendi posse, uel exinde patet, quod regium atque dominicum Imperium ita differant, ut quidem in herili tam libertas, quam bonorum proprietas, Dominanti sit obnoxia non aeque in Regio, quo utraque priuatis salua esse debent, id quod tamen a ueteribus romanis in tantum est neglectum ut ne rerum Dominium, nec libertas corporum liberis fuerit relicta, longe melior est CELSI Philosophia in *L. 5. ff. ad Legem Pompei. de parricidiis*, qui optime monet, patriam potestatem in pietate i. e. moderatione, non in atrocitate consisteret debere. Multo minus rigorem pristinae patriae potestatis defendere licet ex iure diuino reuelato, quod enim textum DEVT. XXI. attinet, tantum abest, ut exinde parentum ius uitae et necis cum aliis perquam rigidis effectibus defendi possit, ut potius liberorum immorigerorum coercitio sub poena capitali Magistratui, et locum eius tenentibus data ac permissa sit. Neque etiam exempla adducta hoc probant, quemadmodum enim non exemplis, sed legibus iudicandum est, ita quod Abrahami factum attinet, illud mandatum Dei, qui eius fiduciam in promissionem diuinam factam probare tantummodo uoluit, pro se habebat, nec executioni demandatum est, Iepthae autem factum nullibi in sacris literis approbatum legitur, potius diuina prohibitio de non occidendo generalis est. Mirari hinc minime debet, quod subsequentibus temporibus haec rigida patrum potestas emandata ac restricta fuerit, id quod primum a diuo TRAIANO factum est, quippe qui filium, quem pater male contra pietatem affecerat, emancipare iussit, nec eo defuncto patri bonorum possessionem concessit *L. ult. ff. si a parente quis manum: sit.* Huius exemplum sequebatur ADRIANAS, qui eum, qui filium suum ob adulterii suspicionem occiderat,

et iudicis arbitrio ipsa rei decisio relicta est, quemadmodum hoc probat Constitutio VALENTINIANI in *L. unic. C. de emendat propinqu.* neque id quidem parentibus relictum est, ut filios immorigeros amplius abdicarent *L. 6. C. de patria potest.* Nihil itaque aliud hodie patri ui patriae potestatis remansit, quam ut ui dominii in liberos competentis, eos remediis et possessoriis *L. 1. §. 1. ff. de Lib. exhibend.* et petitoriis *L. 14. §. 13. ff. de furt. §. 9. I. de obligat, quae ex delict.* persequi, eorumque actiones dirigere possit, hinc pater liberos delinquentes modice castigare *L. unic. C. de emendat. propinquorum* Tutorem iis dare *§. 3. I. de tutel.* et pupillariter ipsis substituere ipsis ualet *L. 2. ff. de uulg. et pup. subst.* denegatur etiam adhuc hodie liberis facultas testandi *L. 6. ff. qui testam. facere poss.* sine patris consensu nuptias ineundi *L. 12. C. de nupt. pr. Inst. eod.* itemque mutuam pecuniam accipiendi *L. 1. ff. de. SCto Macedon.* et cum denique patri per liberos iuxta distinctionem peculiorum adhuc acquiratur, hinc in casibus, quibus bona ad patrem spectant, pater et liberi habentur pro una persona *L. fin. C. de impub. et aliis subsistit. §. 4. Instit. de inutil. stipulat.* nulla inter illos obligatio contrahitur *d. §. 4.* nec lis est, *L. 4. et 11. ff. de iudic.* sine patris approbatione in iudicio stare nequeunt *L. 9. et 13. ff. de Oblig. et Act. L. 18. §. et L. 57. ff. de iudic.* patri demortuo sunt sui heredes *§. 2. I. de hered. qualit. et differt.* et qui sunt alii eius generis effectus.

Sed nolo de hoc argumento plura in medium proferre, occasionem enim ad id pertractandum dedit mihi uir nobilissimus ac consultissimus DN. GEORGIVS FRIDERICVS SCHROEERVS, Filius Theologi de Ecclesia ac Academia nostra optime meriti, qui Doctoris honores ab ordine nostro accepturus, *de Patre ex facto filii obligatio* disputare constituit, Vitae eivs studiorumque rationes pluribus ut adducam eo minus necesse est, cum ipse fata sua breuiter ac eleganter descripserit, quam descriptionem, sicuti eam accepi, hic inseram:

Ego,

EGo, GEORGIVS FRIDERICVS SCHROEERVS, *natus sum Vitembergae, Mense Martio, Ao.* CIↃ IↃ CC I, *Patre* GEORGIO FRIDERICO SCHROEERO, *tunc temporis in alma hac Logices et Methaphysices Professore, iam uero SS. Theologiae Doctore et Professore Publico, Matre* RAHEL ELISABETHA, HIERONYMI GODOFREDI BEHRISCHII, *ICti et Ciuitatis Dresdensis Syndici, filia, qua tamen matre, uix quatuordecim dierum infans, orbatus sum. Patris cura et ductu, a pueris, ad literas animum aduerti, atque Praeceptores ad eam rem habui priuatos, quorum operam grata mente persequor. Tandem ubi ad eam aetatem literarumque cognitionem perueni, quae ad altiores doctrinas aditum patefacit, Humanitatis Doctorem* IO. GVIL. BERGERVM *de fontibus eloquentiae differentem, nec non huii in dicendo pondus in historia fidem, ac in imprimendis personarum characteribus decus expendentem, sedulo frequentaui. In Logicis et Metaphysicis Patrem meum auctorem habui. Cognitione rei Poetice a* STRVNZIO, *Mathesos a* WEIDLERO, *Physices a* LOESCHERO, *Historiae a* IANO, *pariter atque Historiographo Regio* IO. GVIL. BERGERO *et* SPENERO, *Viris in omni doctrinarum genere summis, imbutus sum. In Theologia tam Thetica quam Polemica, cui per triennium operas nauaui, Parentis mei institutione usus sum. Animum postea ad Iurisprudentiam applicui, et quidem naturae et gentium principia ab* HASSENIO, *Iuris Ciuilis sancitata a* LIB. BAR. DE WERNHER, BASTINELLERO, MENCKENIO KRAVSIO, *et* BRENDELIO, *Iuris Canoni*[illegible] *cta a* LIB. BAR. DE WERNHER, *Iuris*

ne subii, ab eoque cum dignus iudicarer, cui res in foro perorandae committerentur, in Summa Cancellaria Electoroli Ao. CIϽ IϽ CC XXVI. specimen edidi atque ad Praxin, uti mos fert loquendi, admissus sum. Cum autem religiose semper cogitarim, quanti res sit momenti, fortunae aliorum defensionem suscipere, et quam saepissime isti nutent, qui proprio Marte, quam sibi compararunt doctrinam, ad usum deducere conantur, nec his in castris sine duce militare volui, Ao. CIϽ IϽ CC XXVI. Dresdam migraui, et ibi, quod publice depraedico, comitatem insignem Viri Iuris Consultissimi IOHANNIS GODOFREDI VOGELII, *Causarum Patroni Inclytissimi, qui iam* SERENISSIMO SAXONIAE ELECTORI *a consiliis aulae et Iustitiae est, expertus, per aliquot annos in puluere et acie forensi steti. Huius ductu causas quam plurimas tam inferioribus in Iudiciis, quam coram Summo Prouocationum Senatu defendi, usque dum certamina proprio ausu susciperem. Qua in opera qualem me, cum summis Viris, tum aequalibus probauerim, modeste illorum iudicio relinquo.*

Haec illae, nihil itaque restat, quam ut illustrissimos ac perillustres comites, Barones, Patres Academiae, eiusdemque Fautores ac amicos amplissimos, cum reliquis ciuibus generosissimis, nobilissimis ac ornatissimis, ad solennem conflictum futuro die Martis habendum ea qua par est obseruantia ac cultu inuitem. sicuti uero non dubito, quin honorifica sua praesentia actum hunc disputatorium illustriorem sint reddituri, ita et me et totum nostrum ordinem, ad omnia officiorum genera promtissimos poratissimosque spondeo. P. P Vittemberga
Dominica XX. post Fest. Trinitat.
M DCC XXXIII.

VITTEMBERGAE
LITERIS SCHEFFLERIANIS.